

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р арх. Елена Димитрова,
катедра “Градоустройство”, Архитектурен факултет, УАСГ

Относно: Дисертационен труд на тема
„ВЕРТИКАЛНОТО ОЗЕЛЕНЯВАНЕ В ГРАДСКАТА СРЕДА“

За присъждане на образователна и научна степен “ДОКТОР” по професионално направление 5.7. “Архитектура, строителство и геодезия”, научна специалност “Териториално и ландшафтно устройство и градоустройство”

С автор: арх. СИМОНА ГЕРГОВА, редовен докторант към катедра
Градоустройство, УАСГ,

научен ръководител доц. д-р арх. Милена Ташева-Петрова

Настоящото становище е изготвено на основание на Ректорска заповед №459/12.07.2022 г. и решение на научно жури (протокол № 1/15.07.2022).

Представеният за обсъждане дисертационен труд е с общ обем 183 страници, от които основен текст 175 страници, с включени 81 фигури и 33 таблици. Списъкът с използвана литература в дисертационния труд съдържа общо 156 източника, от които 31 на кирилица и 125 на латиница, както и 31 интернет страници.

Трудът е логично структуриран в пет части: въведение, четири глави и заключение.

Разгледаната в него проблематика е част от все по-широко застъпваната в научните изследвания и управленската практика по света тема за интегрирането на природата в създадената от човека физическа среда чрез пълноценна и ефикасно работеща зелена градска инфраструктура. Това е тема, чиито многостранни урбанистични аспекти днес се осъзнават като жизненоважни и за трансформиращите се български градове. Актуалността на темата е убедително защитена от автора чрез обвързването на здравни, социални и икономически аргументи. Значимостта на труда в национален план се определя и от факта, че в нормативната база на България все още липсва дефиниция относно точното значение и обхватът на понятието „вертикално озеленяване“.

Чрез заявената цел на дисертационния труд *“да създаде методически подход за оценка на необходимостта от приложението на вертикалното озеленяване чрез въвеждане на специфични регулаторни изисквания за минималния процент на озеленяване в уплътнените градски структури на град София”* авторът се изправя пред сериозното професионално предизвикателство да преведе на езика на градската управленска и проектантска практика изискванията на концепцията за устойчиво градско развитие.

Формулираните изследователски въпроси открояват три акцента на търсения принос: (а) изясняване на същността на системите за вертикално озеленяване (СВО); (б) обосноваване на необходимостта от тях в съвременните градове; и (в) формулиране на начини за насърчаване

на практическото им приложение в България и, по-специално в София. Логично произтичащи от целта на дисертационния труд са поставените основни задачи пред изследването, най-комплексна сред които е свързаната с изграждането на модел за оценка на необходимостта от вертикално озеленяване (ОНВО) в урбанизирани територии и неговото тестване в различни по териториален обхват морфологични единици в град София.

Приемам заявените от докторанта приноси, като смятам, че сред тях следва да се открият като ключови два приноса, убедително обвързващи научната стойност на изследването с приложната му значимост за българската практика. Това са: (1) изграденият модел за оценка на необходимостта от вертикално озеленяване (ОНВО) в урбанизирани територии, който, чрез адаптирания Зелен фактор като регулаторен инструмент, позволява количествено, но и качествено нормиране на озеленяването; и (2) формулираните препоръки към нормативната уредба по устройство на територията и за усъвършенстване на подходите за планиране и плановете инструменти на Столична община.

Смятам, че представеният труд е убедителна илюстрация на важни за един изследовател качества – целенасоченост, добросъвестност и упоритост, умение за формулиране на ясни изследователски цели и очертаване на реалистични стъпки за осъществяването им. Задълбоченият интерес на докторанта към процесите и тенденциите в по-широкия европейски и световен процес сполучливо се съчетават висока чувствителност към спецификата, потребностите и възможностите на българските градове и с умение да бъдат преведени стратегическите цели и изисквания на устойчивото градско развитие на езика на българската управленска и проектантска практика.

Представените на професионални форуми в страната и в Европа и съответно публикувани резултати от работата по дисертационния труд - три публикации на български (две в съавторство с научния ръководител) и една на английски език, доказват нагласата и умението на автора за диалог в полето на научните изследвания и на професионалната практика. Следва да се отбележи, че значителна част от дисертационния труд вече има своето практическо приложение и в педагогическата дейност на докторанта.

Коментарите и препоръките по-долу имат за цел да подпомогнат автора в прецизиране на съответни текстове при следващи стъпки по публикуване и популяризиране на резултатите на дисертационния труд:

Спорно е твърдението, че компактните градски структури следва да бъдат разглеждани като предизвикателства пред устойчивото градско развитие (автореферат, стр.6) – по-скоро те се препоръчват като допринасящи за постигането му именно чрез споменатите в труда техни характеристики, улесняващи достъпа, връзките и спестяването на енергия за придвижване.

Неясно е защо връзката на СВО с Цел 3 за постигане на “Добро здраве и благополучие” е определена в труда като „косвена“. Има много аргументи и в научната литература, и в световни експертни доклади, в подкрепа на твърдението, че това е пряка и важна връзка. Би бил полезно да се коментират по-пълно здравните ползи (вкл. менталното здраве) – и да се добавят във фигура 12 от автореферата.

Предложеният от автора терминологичен речник запълва съществена липса в националната нормативната уредба и е неотложно нужен, но би било добре да се поясни кои от термините са въведени от автора и кои се ползват в съвременната литература и в проектантската практика (като се посочат по-пълно ползваните източници).

Докторантът демонстрира отлично познаване и задълбочено осмисляне на ползваните инструменти в градските практики - Фактора на биотопната площ (BAF) и Зеления Фактор на Сиатъл. Би следвало в труда да се изясни дали става дума за изграждане или въвеждане на адаптиран модел и в заявените приноси на дисертационния труд да се заяви прецизно, че са ползвани оригинални подходи / продукти, които са адаптирани към българския контекст.

Във фиг.1 би било полезно да се споменат изрично като предприета стъпка и формулираните предложения за нормативни промени. Фигурата подсказва също, че може да се преосмисли логичната последователността на изследователски въпроси 2 и 3. Във фиг.13 е уместно да се обозначи и ролята на СВО в жизнения цикъл на зелените покриви и фасади; споменатата „Публична осведоменост“ следва да се конкретизира (относно какво).

Обща препоръка към труда е да се спази установеният начин на цитиране на фигурите и таблиците в научни текстове.

Като пожелавам на арх. Гергова успешно професионално развитие и плодотворна изследователска работа в полето на урбанистичното планиране и в архитектурното проектиране, бих искала да се надявам, че тя ще намери професионална и лична мотивация и упоритост да публикува след съответна редакция резултатите на своя дисертационен труд, за да достигне той до възможно най-широк кръг читатели и ползватели сред управленски институции, експертни организации и всички заинтересовани участници в съвременното градско планиране и проектиране в страната.

В заключение на всичко изложено по-горе смятам, че представеният дисертационен труд на тема „ВЕРТИКАЛНОТО ОЗЕЛЕНЯВАНЕ В ГРАДСКАТА СРЕДА“ отговаря убедително на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Р България, като демонстрира уменията на автора да борави с голяма по обем разностранна информация, да прилага съвременни изследователски методи и да формулира теоретични и научно-приложни изводи.

Въз основа на това с пълна убеденост предлагам на уважаемото научно жури да присъди на архитект СИМОНА ГЕРГОВА образователната и научна степен “ДОКТОР” по професионално направление 5.7. “Архитектура, строителство и геодезия”, научна специалност “Териториално и ландшафтно устройство и градоустройство”.

Член на научното жури:

доц. д-р арх. Елена Димитрова

21 септември 2022 година

гр. София